

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:2618

av Carl Schlyter (MP)

Återta kontrollen över Riksbankens sedlar och mynt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åternationalisera tillverkningen av sedlar och mynt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förbättrade möjligheter att lagföra utländska medborgare som medverkat till förfalskning eller andra brott relaterade till tillverkning av sedlar och mynt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

I början av 2000-talet såldes Myntverket till dess finska motsvarighet Rahapaja samt sedeltillverkningen i Tumba bruk till ett amerikanskt bolag, Crane. Riksbanken ansåg att det inte ingick i ”kärnverksamheten”. Jag kan inte tänka mig särskilt många saker som borde vara mer kärnverksamhet i ett land än att ha kontroll över tillverkningen av sina egna sedlar och mynt.

Ett amerikanskt bolag lyder under amerikansk lag och kan tvingas till långtgående krav på att lämna ut viktig information till amerikanska myndigheter. Medarbetare baserade i andra länder försvårar polisens kontroll av personal med information om känsliga kunskaper om hur våra sedlars nya säkerhetssystem är uppbyggda. Om information om hur perfekt förfalskade sedlar kan tillverkas kommer på villovägar kan det allvarligt skada landets finansiella stabilitet. Vid en konkurs eller konflikt inom eller med bolaget riskerar Sverige att hamna i en mycket svår situation där medarbetare kan lämna bolaget med ytterst känslig information. Om dessa dessutom är bosatta utomlands/utländska medborgare kan det bli svårare att lagföra eventuella brott.

Det finns många exempel i historien på att andra länder har försökt förfalska ett annat lands valuta i kris eller krigstid. Möjligheten för Säpo eller polisen att upptäcka och stoppa sådana försök minskar om det är ett utländskt bolag jämfört med om det är ett statligt bolag eller statligt verk som tillverkar våra pengar.

Även om bolaget i sig går att lita på kan vi inte garantera att det inte självt blir utsatt för attacker eller infiltratörer eller spionage. Det kan i detta fall vara nödvändigt att ha ett helt lands polis och säkerhetstjänst att kunna försvara sig med. Om det av oaktsamhet eller grov vårdslöshet leder till att känslig information med stor skada på det svenska samhället läcker är det betydligt enklare att utkräva ansvar från ett statligt verk eller bolag än från utländska bolag. Än värre är om bolaget blir uppköpt av en fientligt sinnad stat i syfte att destabilisera Sverige.

Det finns även risk för dyrbara juridiska tvister om ett förändrat omvärldsläge eller en politisk önskan om att införa större förändringar i sedelhantering skulle påverka avtalet med bolaget negativt med risk för stämning om vi tvingas till snabba förändringar.

När eurosedlarna kom upptäcktes det att det i 10 €-sedeln fanns ett giftigt färgämne. Även här finns det en större flexibilitet att snabbt kunna förändra tillverkningen utan risk för skadestånd om vi av t ex miljöskäl behöver ställa om produktionen, när den sker i statlig regi.

Mynthanteringen berör betydligt mindre belopp och är betydligt lättare att förfalska om viljan och resurserna finns även utan detaljerad kunskap om tillverkningsprocessen. Det kan dock vara lämpligt att även återinföra mynttillverkningen i statlig ägo.

Denna motion lades 2015 och lottades till finansutskottet, de behandlade dock bara aspekten om det fanns en risk att vi skulle få brist på sedlar, detta är dock inte det jag oroar mig för, dessutom har Riksbanken lager för en tid. Jag anser att denna motion bör behandlas av försvarsutskottet och eventuellt av justitieutskottet då det berör Sveriges säkerhet och möjligheten att lagföra förfalskare. Det finns flera exempel på att andra länder har försökt destabilisera andra genom förfalskade sedlar, som t ex Tyskland gjorde mot Storbritannien under andra världskriget. Även om USA eller Finland inte har för avsikt att göra detta så förlorar vi möjligheten att adekvat skydda oss när kompetensen och tillverkningen sker i andra länder.

Förslaget

Jag föreslår därför att riksdagen bör besluta om att det är ett viktigt nationellt intresse att ta kontroll över tillverkningen av i första hand sedlar men även eventuellt av mynt. De enda riskerna med att tillverkningen sköts i egen regi är mindre stordriftsfördelar om vi inte kan locka till oss andra länders tillverkning, om de nu är villiga att ta en sådan risk. På sin höjd leder detta till marginellt högre kostnader för tillverkning vilket med råge uppvägs av en lång rad säkerhetsfördelar.

Om riksdagen mot förmodan avslår denna rimliga begäran är det åtminstone klokt att utreda möjligheterna att säkerställa att utländska medborgare som arbetar med tillverkningen av sedlar och mynt kan utlämnas och lagföras i Sverige.

Carl Schlyter (MP)